

IZDVAJAMO IZ SADRŽAJA:

ODRŽAVANJE HIGIJENE VINSKOG PODRUMA I SUDOVA

Vrlo je važno pre berbe
očistiti podrumске prostorije i
dezinfikovati ih, a
zidove okrečiti!

Važno je zapamtiti, da onako
kako održavamo burad, takvo
ćemo i vino piti!

SUDANSKA TRAVA

je jednogodišnja , veoma značajna
krmna biljka . Raste u visinu do 2 m ,
bokori se i ima dosta lisne mase
,stablo se završava etažnom metlicom
.Bokorenjem može se
dobiti 10-20 bocnih stabala .

Kрма sudanske trave može se koristiti
u zelenom stanju za ishranu stoke ili
kao seno ili kao silaža .

SADRŽAJ

VOĆARSTVO I VINOGRADARSTVO

- **ODRŽAVANJE HIGIJENE VINSKOG PODRUMA I SUDOVA**-*dip.inž Tonić Dejan*

STOČARSTVO

- *dip.inž Petrović Duška*

- **STANDARDNE OPERATIVNE PROCEDURE (SOP)**

RATARSTVO I POVRTARSTVO

- *inž. Marković Vladan spec.*

- **SUDANSKA TRAVA**

VOĆARSTVO I VINOGRADARSTVO

- *dip.inž Todorović Magdalena*

- **PODIZANJE ZASADA JAGODASTOG VOĆA**

POLJOPRIVREDNA STRUČNA SLUŽBA PROKUPLJE

pss.prokuplje@open.telekom.rs,027/329-418,027/329518

- Direktor službe Aleksandar Radulović, dipl. ing.polj. 064/842 50 90
- Dejan Tonić, dipl. ing.polj.za voćarstvo i vinogradarstvo 064/842 50 92
- Duška Petrović, dipl. ing.polj za stočarstvo 064/842 50 93
- Vladan Marković, ing.polj.spec.za ratarstvo i povratsrtvo 064/842 50 94
- Magdalena Todorović dip.inž.polj.za voćarstvo i vinogradarstvo 062/8085 132

VOĆARSTVO i VINOGRADARSTVO

ODRŽAVANJE HIGIJENE VINSKOG PODRUMA I SUDOVA

Vrlo je važno pre berbe očistiti podrumске prostorije i dezinfikovati ih, a zidove okrečiti!

Dezinfekcija podrumskih prostorija

Kod naših vinogradara pod podrumom se uglavnom podrazumeva jedna prostorija, u kojoj se vrši prerada grožđa, vrenje i nega vina. Podrum mora biti besprekorno čist, jer je to jedan od preduslova za kvalitetnu preradu grožđa i negu vina. Neposredno pre berbe (2-3 nedjelje) potrebno je podrum detaljno očistiti a zidove okrečiti. Za krečenje zidova može da se koristi krečno mleko (u 10 l vode staviti 1 kg živog kreča i 200 g sumpora u prahu. Kada se zidovi osuše preporučuje se prskanje 5% -tnim rastvorom plavog kamena. Dan pre prerade grožđa, podrum se dezinfikuje sumpor-dioksidom (na 1m³ zapalimo 1-2 sumporne trake). Možemo zapaliti i elementarni sumpor u prahu (na svaki m³ prostora potrebno je 30 g sumpora). Palimo ga u zemljanim posudama, postavljenim na više mesta.

I trake i elementarni sumpor moramo postaviti na veću visinu, jer gasoviti sumpor je teži od vazduha i pada prema podu. Nakon 24 h podrum dobro provetriti.

Održavanje drvenih sudova

Važno je zapamtiti, da onako kako održavamo burad, takvo ćemo i vino piti!

Bure koje koristimo, treba najpre oprati hladnom vodom sve dok iz njega ne počne da izlazi čista voda! Zatim ga treba oprati vrelom vodom. Nakon što se bure valjanjem ohladi, vodu ispustimo i bure isperemo hladnom vodom.

Preporučuje se da se pri zadnjem ispiranju na svakih 30 l vode stavi 50 g vinske kiseline.

Zatim bure ocedimo i osušimo, pa tek onda sumporišemo, jer sumpor-dioksid u kontaktu sa vodom prelazi u sumpornu kiselinu, koja je nepoželjna u vinu.

Dovoljno je za bure od 300 l jedna sumporna traka. Papirna ili azbestna traka na kojoj je sumpor, spušta se na žici do polovine u otpražnjeno bure, mora se voditi računa da sumpor s trake ne kaplje na dno suda. Ukoliko je bure veće, palimo više traka, ali jednu po jednu, a ne sve odjednom.

Ovo je tzv. suvi postupak konzervisanja, a imamo i mokri, gdje je postupak sledeći:

Na 100 l hladne vode dodamo 1 l sumporaste kiseline ili 30-50 g sumporne kiseline.

Takođe, može se na 100 l vode dodati 120g vinobrana i 120 g vinske kiseline.

Važno: sumpornu kiselinu sipamo u vodu, nikako obratno!

Postupak sa kontaminiranim buradima

Ciknulo bure je bure koje ima miris na sirće. Neki vinogradari ostavljaju u bačvi po desetak litara starog vina, pa bure sumporišu, misleći da će ovako sačuvati bure od kvarenja, što je velika zabluda. Ovako se razvijaju sirćetne bakterije, i vino se brzo pretvara u sirće.

Postoji nekoliko načina lečenja ciknulih buradi:

-Bure isperemo hladnom vodom ,zatim ga napunimo vrućom vodom u kojoj je rastvorena soda (100 l vode i 5 kg sode), zatvorimo i valjamo oko 2h. Kad se voda ohladi, otvorimo bure i ispraznimo. Zatim se u bure ubace 2-3 lopate sitnog šljunka, i oko 30l hladne vode. Bure se ponovo valja dok se s unutrašnje strane ne skine sluzasti rastvor sode. Vodu isпустimo i bure isperemo nekoliko puta hladnom i toplom vodom. Bure se zatim napuni hladnom vodom, ostavi preko noći da odstoji i ujutro se isprazni. Ovakvo bure treba oviniti rastvorom vinske kiseline (50 g vinske kiseline na 10 l vode). Ako se ovo ne uradi bure će poprimiti kiselinu od prvog vina koje u njega uđe pa će vino biti manje kiselo.

-Može se koristiti živi kreč, u količini od 2kg na 100 l zapremine. Bure se provalja, izriba četkom sa unutrašnje strane i nakon toga dobro ispere.

Plesnivo bure - prepoznaje se po sivo–zelenoj plesni koja se nahvata sa unutrašnje i spoljašnje strane. Ukoliko je ova pojava manjeg obima, može se koristiti isti postupak kao i kod ciknulihradi, međutim, ako je uzela maha bure se mora rastaviti. Nakon rasklapanja bureta koristi se metalna žica kojom se ostruže plesan na dugama. Posle ovakvog tretmana u bure se dodaje u tankom mlazu na 100 l hladne vode 1 l koncentrovane sumporne kiseline.

Može se koristiti i rastvor vinobrana –na 1 l vode doda se 20 g vinobrana, što je dovoljno za bačvu od 100 l. U oba slučaja bure stoji 3 dana, zatim se ispere toplom pa hladnom vodom.

U bure se dodaje na 100 l hladne vode 1dl sumporne kiseline i 200g hipermangana. Nakon toga bure se ispere toplom vodom.

Održavanje posuda od nerđajućeg čelika

Ove posude se uglavnom peru naizmenično toplom i hladnom vodom. Mogu se koristiti neka blaga alkalna sredstva, nakon čega se dobro isperu sudovi. Sredstva za čišćenje ne smeju sadržati hlor jer on nagriza površinu čelika.

Održavanje posuda od plastike

Pre upotrebe plastične posude se napune toplom vodom i ostave da stoje 3 dana.

Nakon toga posude se isperu 3% rastvorom limunske kiseline. Posude se peru naizmenično toplom i hladnom vodom.

Dezinfekcija se vrši vodenom parom i sumpor-dioksidom.

Iz svega ovoga zaključujemo da je higijena podruma, opreme i sudova koje koristimo u vinarstvu vrlo važna za kvalitet budućeg vina, i treba obratiti pažnju da se ona održava tokom čitave godine.

STOČARSTVO

STANDARDNE OPERATIVNE PROCEDURE (SOP)

Farmer koji se bavi mlečnim govedarstvom treba da vodi detaljnu finansijsku evidenciju i ekonomsku administraciju stada. Pre nego se upustimo u sistem detaljne evidencije na farmi potrebno je da se farmer upozna sa važnim standardima koje treba poštovati na svojoj farmi i u svojoj proizvodnji.

STANDARDNE OPERATIVNE PROCEDURE (SOP)

Standardne operativne procedure za kvalitet mleka

- svaki dan proveravati čistoću i ispravnost mašina za mužu
- vime i rep krave se moraju redovno šišati
- vime prati sa vodom samo u slučaju kad je jako prljavo, a nakon toga obrisati ga lagano sa suvom krpom
- ne sme se koristiti jedna krpa za sve krave u stadu, već se za svaku kravu koristi druga krpa, kako bi se sprečilo širenje infekcije
- krpe za brisanje vimena se peru na 95C

Standardne operativne procedure u vezi mastitisa

- krave obolele od mastitisa treba odmah tretirati sa antibioticima
- obolele četvrti vimena obeležiti crvenom bojom kako bi radnici pri muži pažljivije postupali sa njima
- ručno i potpuno izmusti obolele četvrti
- čistiti i dezinfikovati sise, kao i okolo
- nakon primene antibiotika, potrebno je izmasirati obolele četvrti
- obolele krave musti zadnje
- ako se obolele krave muzu istovremeno kad i zdrave, dezinfikovati muzne priključke sa hloriranim rastvorom
- dvaputa nedeljno prskati krečom ležišta krava radi dezinfekcije i prevencije mastitisa

Standardne operativne procedure u vezi selekcije

- ako se tokom tri redovne kontrole mleka određene krave ustanovi da ono ima preko 3 000 000 somatskih ćelija u ml (radi se o mastitisu), ta krava se mora isključiti iz proizvodnje

Standardne operativne procedure u vezi estrusa

- krave u estrusu treba odvojiti ili obeležiti
- krave se moraju pažljivo posmatrati od strane radnika koji rade sa njima i oni moraju obavestiti upravnika farme kad primete znake estrusa kako bi se na vreme izvršilo osemenjavanje
- upravnik farme mora voditi evidenciju o estrusu krava

Standardne operativne procedure u vezi osemenjavanja

- test bremenitosti se mora uraditi 3 meseca nakon zadnjeg osemenjavanja
- proveriti krave koje nisu u estrusu 60 dana nakon telenja
- ukoliko krave imaju gnojni iscedak iz vulve u manjoj količini, potrebno ih je očistiti sa 30-40 ml lugola 12h nakon osemenjavanja
- krave koje imaju obilan gnojni iscedak je potrebno tretirati duže sa lugolom, a zatim osemeniti kod sledećeg estrusa

Standardne operativne procedure za zasušene krave

- praviti svake nedelje listu krava koje treba zasušiti 8 nedelja pre telenja
- nedelju dana pre zasušivanja, odvojiti krave koje treba zasušiti od ostalih
- boks zasušenih krava mora biti suv i čist
- treba ih proveravati na mastitis i tretirati ukoliko je potrebno
- postepeno prekinuti mužu zasušenih krava
- zasušene krave ne smeju biti previše ugojene u vreme telenja
- upravnik farme treba da vodi evidenciju o zasušenim kravama

Standardne operativne procedure vezane za period oko telenja

- proveriti mleko na mastitis odmah nakon telenja
- proveriti da li je placenta izbačena 12h nakon telenja, ako nije, tretirati kravu sa 60-80ml tetraciklina i ovo ponoviti samo u težim slučajevima
- krave koje imaju metritis odmah tretirati intrauterino sa antibioticima
- krave koje imaju gnojni iscedak iz vulve, čistiti sa lugolom
- sve oteljene krave se moraju proveravati danju, meriti im se temperatura, proizvodnja mleka se mora proveravati i evidentirati, takođe i apetit, pojava metritisa
- potrebno je voditi evidenciju o oteljenim kravama u vidu kalendara

Standardne operativne procedure kod odgoja teladi

- obezbediti 10-15 individualnih bokseva za telad uzrasta do 4 nedelje života
- tek rođenoj teladi se ne sme dati više od 2 litra kolostruma
- telad treba da dobijaju malu količinu koncentrata od 1 nedelje života pa na dalje
- telad koja ima dijareju treba tretirati sa mešavinom elektrolita
- nakon 4 nedelje života telad treba držati u grupnom smeštaju i to po 5-6 grla u jednom boksu
- pijaća voda mora biti na raspolaganju teladima sve vreme, kao i kvalitetno seno (mladoj teladi se ne sme davati kukuruzna silaža)
- nakon odlučivanja tromesečne teladi, treba im davati obrok kao kod visoko produktivnih krava s tim da im se daje 1-2kg koncentrata do starosti od 8-12 meseci života, a nakon toga samo obrok kao za visoko produktivne krave
- muška telad stara oko 3 meseca života se mora odvojiti

Standardne operativne procedure kod sastavljanja obroka

- pridržavati se propisanih obroka za sve proizvodne grupe, kao i telad i junad
- hrana i voda moraju životinjama biti na raspolaganju 24h dnevno
- posebnu pažnju posvetiti količini koncentrata za svaku kategoriju

Standardne operativne procedure u vezi nege papaka

- nabaviti boks koji će služiti za obrezivanje papaka
  - krave koje imaju probleme sa papcima odmah trimovati i tretirati
  - kravama nedelju dana pred zasušenje treba preventivno obrezati papke
  - tri puta godišnje se kravama trebaju obrezivati papci
  - obrezivanje papaka treba vršiti profesionalno lice
  - kravama koje imaju interdigitalni dermatitis treba oprati, osušiti i tretirati
- bolesne papke sa praškom tetraciklina i ovo ponavljati sve dok ne ozdrave

Standardne operativne procedure u vezi izđubravanja

- odabrati odgovarajući način izđubravanja i skladištenja đubriva
  - đubrivo redovno čistiti kako bi se održavali dobri higijenski uslovi u štali i
- prevenirale infekcije vimena i nogu

Standardne operativne procedure u vezi mašinerije

- proveravati (ulje) i čistiti sve mašine na farmi jedan određeni dan u nedelji (npr. petak)

Izvor www.agromreza.org.rs/files/Menadzment_stada

RATARSTVO I POVRTARSTVO

-Sorghum vulgare var.sudanesis Piper-

Sudanska trava je jednogodišnja , veoma znacajna krmna biljka . Raste u visinu do 2 m ,

bokori se i ima dosta lisne mase ,stablo se završava etažnom metlicom .Bokorenjem može se dobiti 10-20 bocnih stabala .

Krma sudanske trave može se koristiti u zelenom stanju za ishranu stoke ili kao seno ili kao silaža . Zahvaljujuci jakom korenovom sistemu dobro podnosi sušu i visoke temperature . Povoljno reaguje na navodnjavanje ali ne podnosi niske temperature . Uspeva i na slabije plodnim zemljištima ali ne i na teškim , podvodnim , kiselim i peskovitim . Daje dva , a u povoljnim godinama i tri otkosa krme u toku vegetacije .

Kao dobri predusevi smatraju se leguminozne biljke , strna žita , okopavine . Ako se seje kao naknadni usev , onda može doci i posle perka , krmne uljane repice , stocnog graška ili grahorice . Ako se seje kao postrni usev onda se predusev mora skinuti do sredine juna .

Takvi predusevi mogu biti rani krompir , rani kupus , ljudski i stocni grašak ...

Za glavni usev obradu zemljišta treba poceti u oktobru na 30 – 40 cm, a u prolece obavlja se površinska priprema zemljišta . Ukoliko se sudanska trava zasniva kao naknadni ili postrni usev , onda se oranje izvodi plitko na 25 cm., i odmah pristupa površinskoj pripremi zemljišta .

Sudanska trava se dubri i stajnjakom i mineralnim hranivima , 30 t/ha stajnjaka i 100 – 140 kg/ha N , 60 – 80 kg/ha P , 70 – 80 kg/ha K .

Stajnjak i 2/3 PK unosi se pod osnovnu obradu a ostatak P i K zajedno sa 1/3 N predsetveno a ostatak N u vidu prihrane posle svakog otkosa .

Kao glavni usev seje se u drugoj polovini aprila , kao naknadni u toku maja i kao postrni na kraju jula .Seje se gustoredno na rastojanju od 20 cm na dubini od 2 – 3 cm sa 20 – 30 kg/ha semena .

Ukoliko se pojavi pokorica povalja se rebrastim valjkom .

Prihrana se obavlja kada biljke dobiju nekoliko listova i to posle svakog otkosa azotnim dubrivima .

PERKO

- Brassica campestris -

Stocna repica koju obicno zovemo „ **PERKO** „ po spolnjem izgledu dosta lici na uljanu repicu , ali su biljke znatno bogatije lisnom masom . Raste u visinu 80 – 120 cm,a u povoljnim uslovima i više . Stablo se grana , listovi su široki , nabrani velike površine sa nazubljenim rubovima . Perko je biljka prohladnih , poluvlažnih i vlažnih terena i uspeva svuda gde i uljana repica . Optimalna temperatura za rast i razvoj je 16 – 20 °C .Dobro podnosi niske temperature (- 25 °C) , narocito ako su biljke dobro pripremljene za zimu . Do izmrzavanja može doci ako se biljke poseju krajem septembra i tokom oktobra .

Dobre prinose daje na dubokim , plodnim i neutralnim zemljištima .

Najbolji predusevi su rani krompir , rano povrce , strnine . Dobar je predusev za strna žita narocito za ozimi jecam koji se seje nešto ranije .

Biljka „Perko“ dobro reaguje na dubrenje stajnjakom i osokom . Na srednje plodnim zemljištima treba uneti 30 – 40 t/ha stajnjaka , 80 – 100 kg/ha N , 60 – 80 kg/ha K . Stajnjak i 2/3 PK uneti pod osnovnu obradu ,a ostatak PK dubriva zajedno sa 1/2 N uneti pod površinsku priprmu zemljišta. Drugi deo N daje se u vidu prihranjivanja .

Seje se od ranog proleca pa sve do sredine septembra . Setva se obavlja vrstacno na medurednom rastojanju od 15 cm – 18 cm a u redu na 6 – 12 cm. Dubina setve 2 – 3 cm sa kolicinom od semena 12 – 15 kg/ha . Nakon setve povaljati zemljište ako nije previše vlažno

. Setva može biti u smeši sa nekom žitaricom ako se planira siliranje zelene krme .
Od mera nege treba vršiti zaštitu od korova , bolesti , štetocina , prihraniti azotom kad dobiju par prvih listova i posle svakog otkosa .
Ukoliko se perko koristi kao glavni usev, daje u toku vegetacije 2 – 3 otkosa. Kod rane jesenje setve , jedan usev se skida u jesen , a drugi rano u prolece u fazi punog cvetanja .
Kosidba se u jesen obavlja na visini od 7 cm da bi se omogućila što bolja regeneracija i što uspešnije prezimljavanje biljaka .

VOĆARSTVO i VINOGRADARSTVO

PODIZANJE ZASADA JAGODASTOG VOĆA (jagoda)

1. ISPITATI POGODNOST POLOŽAJA, KLIME I ZEMLJIŠTA

- Nadmorska visina do 700 m (do 1000 m).
- Izmrzava na -15 do -17° C ako je snežni pokrivač tanak.
- Ako je dobro zaštićena izdržava -25° C.
- Ako posle otopljanja dođe do pada temperature, izmrzava na -5 do -7° C.
- Na početku cvetanja oštećenja na prvim serijama cvetova izazivaju temperature oko -2° C.
- Potrebne padavine 900-1200 mm, sa pravilnim rasporedom u toku vegetacije

Zemljište: plodno, dovoljno vlažno, humusno u površinskom sloju, blago kisele reakcije.

Peskovite ilivače ili glinaste peskuše.

Ne podnosi glinovita (teška), veoma vlažna, krečna, propusna peskovita i plitka zemljišta.

Takodje, ne podnosi jako kisela zemljišta (ph ispod 4.5) ili alkalna, sa viškom rastvorenog kreča (pH iznad 8) gde pati od hloroze

2. PRIPREMA ZEMLJIŠTA

Prilikom izbora zemljišta treba voditi računa o kulturama koje su predhodno gajene.

Plodored je obavezna mera (ne saditi jagodu na istoj parceli najmanje 5 godina),

Predkulture koje su nepovoljne za jagodu:

- jagoda
- paradajz
- krompir
- repa
- višegodišnje trave
- kukuruz

Predkulture koje odgovaraju jagodi:

- leguminoze (grahorica, lupina, slačica, boranija, pasulj)
- lubenica i dinja

3. MELIORATIVNO DJUBRENJE

Hemijska analiza zemljišta

Odredjivanje potrebnih količina đubriva

Zemljište treba da sadrži (do 20 cm dubine):

40-60% ukupne gline,
3-5% humusa
8-10 mg P₂O₅ na 100 g vaz. suve zemlje
17-20 mg K₂O na 100 g vazd. suve zemlje
najviše 5-6% ukupnog CaCO₃
blago kisele reakcije (ph =5.5-6)

U zavisnosti od osobina i plodnosti zemljišta količine đubriva koje se dodaju su sledeće:
organska đubriva(stajnjak, kompost, zelenišno đubrivo) 20-50 t/ha
mineralno, kompleksno đubrivo NPK (8:16:24) 800-1200 kg/ha

Zemljište uzorati i pripremiti mesec dana pred sadnju.

Zbog plitkog korena dovoljna je dubina oranja do 30 cm.

Posle oranja po površini se rasturi stajnjak i mineralno đubrivo, koje se odmah unosi u zemljište tanjiranjem, pa frezanjem

4. NABAVKA SADNICA(RASADA) I SADNJA

Sadnja se vrši na besprekorno pripremljenom zemljištu (oranje na dubinu 30 cm, razbacivanje stajnjaka i mineralnog đubriva i frezanje).

Ako se jagoda gaji na foliji ili na gređicama sa folijom, posle pripreme zemljišta, jedan dan pred sadnju vrši se NAVODNJAVANJE (oko 30 l/m²).

Sadnja jagode na foliji je komplikovaniji postupak, a najlakša je sadnja sa račvastom sadiljkom. Koren sadnice se potisne u zemlju, a živić se pridržava na površini.

Kada koren zategne sadnicu ona se čvrsto drži na određenoj visini, a sadiljkom se izvrši nagli potez ka dubini kako bi se odsekao savijeni deo korena.

Zatim se što dublje pritisne zemlja oko sadnice kako bi se učvrstila, a žile došle u kontakt sa zemljom

TIPOVI SADNICA(RASADA)

Sadnice jagoda se proizvode isključivo vegetativno-živićima (stari jednu vegetaciju), koji potiču od zdravih, selekcionisanih matičnih žbunova.

ZELENE SADNICE

- Sadnice koje se skidaju od početka avgusta do kraja septembra i odmah sade
- #### FRIGO SADNICE
- Proizvode se na lakšim, peščanim dobro dreniranim terenima.
  - Vade se u decembru, čiste i pakuju u plastične vreće i drvene gajbe i skladište na temperaturi - 2⁰C.
  - Skladište se 6-10 meseci, kada se iznose i sade u polju.

ČEKAJUĆE SADNICE (Waiting bed)

- Tehnika proizvodnje razvijena u Holandiji
- Proizvodnja može biti od zelenih ili frigo sadnica.
- Sadi se u julu, na gređice bez folije, na peskovitim terenima.
- Ako se za proizvodnju koriste frigo sadnice, onda je sadnja 2 nedelje ranije od zelenih.
- Odstranjuju se cvetovi i stolone
- Ove sadnice se razvijaju 2-3 meseca.
- Kad dostignu potrebnu veličinu, sadnice se vade, čiste, pakuju u foliju i gajbe i skladište u hladnjači na isti način kao frigo sadnice.
- U hladnjači su minimalno 25 dana.
- Koriste se za sadnju u plastenicima i staklenicima

- Berba je 7 nedelja posle sadnje i kreće se 350-450 g/biljci.

6. REGULISANJE RODNOSTI

Skidanje cvetova u prvoj godini (povećava se bujnost bokora).

Uklanjanje stolona sa živićima (pre i posle berbe u 3-4 navrata).

Odstranjivanje starog lišća (nakon berbe)

7. ODRŽAVANJE ZEMLJIŠTA

čista obrada (4-5 puta na 5-6 cm)

čista obrada sa mulčiranjem (slamom i senom)

8. DJUBRENJE

9. NAVODNJAVANJE

Pred cvetanje

Pre zrenja

Posle berbe

Polovinom avgusta-septembar

10. ZAŠTITA JAGODE

BOLESTI

Bela i crvena pegavost jagode

Preparati: Bakarni preparati, Antracol, Champion

Vreme tretiranja

početak marta

Sredina aprila

Kraj aprila

Antraknoza

Vreme tretiranja i preparati kao za predhodnu bolest

Siva trulež

Preparati: Kidan, Sumilex, Ronilan

Vreme tretiranja početak maja, polovina maja, kraj maja